

Ἀρχαιογεωλογία

Τό ἀντικείμενο τῆς Ἐφορείας Παλαιοανθρωπολογίας - Σηλαιολογίας πιστεύουμε ὅτι πρέπει νά διευρυνθεῖ, ὥστε νά συμπεριλάβει καί τήν ἀρχαιογεωλογική ἔρευνα τῶν ἀνοιχτῶν χώρων, πού ἔχει ἀναπτυχθεῖ σημαντικά κυρίως τήν τελευταία 20ετία μέ θεαματικά ἀποτελέσματα, πού ἐνδιαφέρον ἄμεσα τήν ἱστορική-ἀρχαιολογική ἐπιστήμη.

Μιράντα Χατζιώτη – Δέσποινα Πέννα

Μέ τό γενικό ὄρο «ἀρχαιογεωλογία» ἢ «γεωαρχειολογία» ἐννοεῖται ἡ στενότερη συνεργασία τῆς ἱστορίας καί τῆς ἀρχαιολογίας μέ τή γεωλογία καί τίς λοιπές φυσικές ἐπιστήμες τοῦ περιβάλλοντος, τίς ἀσχολούμενες κυρίως μέ τή μελέτη τοῦ Τεταρτογενούς, πού ὑπῆρξε τό φυσικό πλαίσιο τῆς ἐμφάνισης, ἐξέλιξης καί δράσης τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ σκοποί αὐτῆς τῆς συνεργασίας μέ τήν ἀμοιβαία ἀνταλλαγή ἐξειδικευμένων γνώσεων καί μεθόδων εἶναι πολλοί καί προσιδιάζουσι στό ἀντικείμενο καί στά προβλήματα καθεμιάς ἀπό τίς συνεργαζόμενες ἐπιστήμες, π.χ., τῆς παλαιοκλιματολογίας, τῆς παλαιογεωμορφολογίας, κλπ. Πέρα, ὁμως, ἀπό τοῦς ἐπιμέρους στόχους ἡ ἀρχαιογεωλογία ἐξελαίσσεται ὅλο καί περισσότερο σέ ἀνεξάρτητη ἐπιστήμη μέ κύριο ἀντικείμενο τή συσχέτιση ἀνθρώπου καί φυσικοῦ - οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος σέ ὀρισμένον τόπο καί χρόνο καί στήν καλύτερη κατανόηση καί ἐρμηνεία τῶν παραγόντων πού διέπουν τή σχέση καί ἀλληλοεπίδρασή τους. Τά ὡς τώρα ἐπιστημονικά ἀποτελέσματα ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἀρχαιογεωλογία, ἐκτός ἀπό τή συμβολή της στή λύση τοπογραφικῶν προβλημάτων συγκεκριμένης περιοχῆς, στό μέτρο ἐξάρτησής τους ἀπό παλαιοκλιματολογικούς, παλαιογεω-

γραφικούς παράγοντες, μπορεῖ νά ὀδηγήσει, μέ εὐρύτερες συγκρίσεις καί συσχετισμούς, στήν προσέγγιση καί λύση προβλημάτων γενικότερης σημασίας γιά τήν ἱστορική ἔρευνα, ὅπως π.χ. οἱ πολιτικοκοινωνικοοικονομικές ἐπιπτώσεις τῶν παλαιοκλιματολογικῶν παραγόντων σέ ὀρισμένη χρονική περίοδο καί πολιτισμική βαθμίδα. Ἡ ἀρχαιογεωλογία ἀποτελεῖ σήμερα ἐπιστημονική πραγματικότητα (μεταπτυχιακές σπουδές, προγράμματα ἔρευνῶν) καί δέν πρέπει νά ἀγνοηθεῖ ἢ νά ὑποτιμηθεῖ ἀπό τήν ἑλληνική ἱστορική καί ἀρχαιολογική ἐπιστήμη. Στήν Ἑλλάδα ἤδη ἔχουν ἀρχίσει ἐδῶ καί μερικά χρόνια προγράμματα ἀρχαιογεωλογικῶν ἔρευνῶν ἔξωθεν ναυεπιστημῶν σέ συνεργασία μέ ἑλληνες εἰδικούς.

Ἡ Ἐφορεία Παλαιοανθρωπολογίας - Σηλαιολογίας ἔχει εἰδική περιφερειακή μονάδα τοῦ ΥΠΠΕ εἶναι ὁ κατάλληλος φορέας γιά νά συμπεριλάβει καί τήν ἀρχαιογεωλογία. Πρός αὐτή τήν κατεύθυνση ἡ ὀργάνωσή της πρέπει νά προβλεπτεῖ τή συγκρότηση τῶν ἑξῆς ἀρχείων:

1. Φιλολογικῶν μαρτυριῶν ἄμεσων ἢ ἔμμεσων, σχετικῶν μέ τοπογραφία, κλίμα, γεωμορφολογία, ὑδρογραφία, κλπ.
2. Χαρτῶν (τοπογραφικῶν, γεωλογι-

κῶν, ὑδρογραφικῶν, ἀκτογραφικῶν, κλπ.) καί ἀεροφωτογραφιῶν.

3. Σχετικῶν πληροφοριῶν ἀπό δημοσιεύσεις παλαιῶν ἀνασκαφῶν.

Παράλληλα θά μπορούσε νά ἐκπονηθοῦν καί νά ἐκτελεστοῦν, στό πλαίσιο τῶν δυνατοτήτων τῆς Ἐφορείας καί μέ τή συνεργασία τῶν περιφερειακῶν μονάδων, ἀρχαιογεωλογικά προγράμματα σέ περιοχές μεγαλύτερου ἐνδιαφέροντος. Ἡ Ἐφορεία θά βοηθῆσει παράλληλα στό ἀνασκαφικό ἔργο τῶν περιφερειακῶν μονάδων ὅποτε ἀνακύπτουν σχετικά προβλήματα, μέ τήν ἀποστολή εἰδικῶν ἐπιστημῶν (γεωλόγων, ἐδαφολόγων, παλαιοντολόγων). Μπορεῖ, πιστεύουμε, νά ἐξελιχθεῖ σέ εἰδικό κέντρο μέσα στό πλαίσιο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, στελεχωμένο μέ ἀρχαιολόγους, γεωλόγους, ἐδαφολόγους, παλαιοντολόγους, ἀνθρωπολόγους, τοπογράφους, ἀρχιτέκτονες, κ.ά. Ὅταν παρίσταται ἀνάγκη γιά ἀναλύσεις καί ἐφαρμογές μέ μεθόδους, ὅπως ὁ C14, ἡ θερμωφωταύγεια, ἡ δενδροχρονολόγηση, ὁ παλαιομαγνητισμός κλπ., θά ἀπευθύνεται σέ ἰδρύματα πού διαθέτουν τόν κατάλληλο τεχνικό ἐξοπλισμό καί τό ἐξειδικευμένο ἀνθρώπινο δυναμικό, ὅπως ὁ «Δημόκριτος», τό ΓΓΜΕ, τό ναυεπιστήμια.

Ὁργάνωση καί στελέχωση τῆς Ἐφορείας Παλαιοανθρωπολογίας - Σηλαιολογίας

Ἐπειτα ἀπό τή συνοπτική ἔκθεση τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἴδρυσης τῆς Ἐφορείας Παλαιοανθρωπολογίας - Σηλαιολογίας, τῶν στόχων τῆς καί τοῦ νομικοῦ πλαισίου προστασίας τῶν σηλαίων, ἀκολουθοῦν μερικές ἀπόψεις καί προτάσεις σχετικά μέ τήν ὀργάνωση καί στελέχωση τῆς Ἐφορείας Παλαιοανθρωπολογίας - Σηλαιολογίας, αὐτῆς τῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας ὅπου ἡ πολιτεία ἔχει ἀναθέσει τήν προστασία καί ἔρευνα τῶν σηλαίων τῆς χώρας.

Κ. Ζάχος

Ἐπιμελητής Ἀρχαιοτήτων